

Hemmelig.

30.

Dette eksemplar bedes tilbakelevert Stortingets kontor når saken er behandlet av Stortinget.

Innst. S. Q.

Innstilling fra utenriks- og konstitusjonskomiteen om bemyndigelse for regjeringen til å innbringe for voldgiftsrett spørsmålet om billighetserstatning til det amerikanske firma George R. Jones Co.

(St. prp. nr. 74, 1935.)

Til Stortinget.

Sakens historie fremgår av proposisjonen, hvortil henvises.

Det amerikanske firma George R. Jones Co., Boston, som i 1919 solgte et parti sko til et norsk firma, blev taplidende ved at en bankgaranti som var stillet av A/S Romsdalske Veksel og Landmandsbank ikke blev opfyldt. Banken blev dømt ved Kristiania Handelsretts dom i 1923, men ved Høiesteretts dom av 1925 blev banken frifunnet og det amerikanske firma dømt med omkostninger.

Jones Company følte sig meget brøstholden ved dette resultat, og da Romsdalske Veksel- og Landmandsbank i mellemtiden var blitt satt under offentlig administrasjon mente firmaet, at den norske stat var blitt forpliktet til å dekke garantibeløpet, idet det påberopte sig bl. a. kgl. resolusjon av 5 mai 1923 om statsgaranti for bankforpliktelser som dekket utenlandske «legitime» bankforretninger, og det hjalp ikke at Finansdepartementet oplyste at resolusjonen bare angikk de offentlig administrerte banker, nemlig Centralbanken for Norge og Andresens & Bergens Kredittbank.

Firmaet søkte nu og fikk innflytelsesrik offentlig bistand og særlig la senator Moses fra New Hampshire, den stat hvor hr. Jones personlig er hjemmehørende, sig kraftig i sælen, og det lykkedes også å få det amerikanske utenriksdepartement til å ta saken op.

Dette departement påberopte sig ikke juridiske hensyn, men reiste spørsmål om der ikke av politiske hensyn — det gode forhold mellom landene — kunde istandbringes en ordning.

Våre sendemenn i Washington, såvel Bryn som senere Morgenstjerne, har gitt uttrykk for spørsmålets politiske betydning, og

sendemann Gade fikk også en sterk følelse herav under sin misjon til Washington angående Hannevig-saken.

Den norske regjering stillet sig imidlertid av prinsipielle grunner avvisende til det amerikanske krav ut fra den betraktning, at høiesterettsdommen måtte forlanges uavkortet respektert og at den hentydning som var fremkommet fra amerikansk side om at utenforliggende hensyn hadde gjort sig gjeldende, bestemt måtte avvises.

Det amerikanske utenriksdepartement svarte herpå, at hvis Norge ikke stillet sig imøtekommende likeoverfor den amerikanske regjering fordring i dette spørsmål vilde der heller ikke kunne regnes på imøtekommenhet hvor det gjaldt norske fordringer.

Siden dette hendte har den amerikanske regjering stadig kommet tilbake til saken og gjentagne ganger har den herværende amerikanske sendemann fremkommet med nye henvendelser til den norske regjering.

I en svarnote av februar 1927 uttalte den norske regjering, at «hvis den amerikanske regjering mot formodning mente å ha erstatningskrav på grunn av Høiesteretts avgjørelse av det nevnte tvistemål mellom private parter, var den norske regjering fullt villig til å la dette krav avgjøre ved internasjonal voldgift i henhold til voldgiftskonvensjonen mellom de to land av 4 april 1908.»

Den amerikanske regjering tok i 1933 atter saken op til behandling og foreslo av hensyn til det forholdsvis ubetydelige beløp saken gjaldt, at de to regjeringer skulde enes om en enklere fremgangsmåte enn den som voldgiftskonvensjonen foreskriver.

Herom utviklet det sig nu en ganske utførlig note- og meningsutveksling mellom

de to regjeringer om hvis forløp henvises til utredningen i proposisjonen.

Resultatet er det forslag fra regjeringen som nu foreligger.

I en samtale som den amerikanske sendemann hadde med utenriksministeren den 29 mai i år fremholdt sendemannen «at det vilde være rimelig å ta op Jonessaken som et spørsmål om billighets-erstatning uten dermed å underkjenne den norske høiesterrettsdom.

Utenriksministeren erklærte sig enig i at en slik fremgangsmåte kunde ha meget for sig, såfrem de Forente Staters regjering vilde gå med på en tilsvarende behandling av norske erstatningskrav som stod i en lignende stilling».

Til slutt heter det i proposisjonen:

«Det skulde ikke være nødvendig på dette trin av saken å ta standpunkt til spørsmålet om en eventuell voldgiftsretts sammensetning, idet dette måtte bli å avgjøre under hensyn til ordningen av andre saker. Men nettop av hensyn til slike andre saker vil det være ønskelig for regjeringen å ha Stortingets fullmakt til å innbringe også Jones-saken for en voldgiftsrett, og departementet kan for sin del gi sin tilslutning til tanken om at retten og rettergangen skulde kunne ordnes på en så enkel måte som kravet til en betryggende løsning kan tilsi.

Det er vanskelig på forhånd å uttale nogen sikker mening om hvilke omkostninger sakens avgjørelse ved en voldgiftsrett, f. eks. bestående av tre mann, vil kunne medføre. Til sammenligning kan tjene størrelsen av utgiftene ved den i Haag i 1922 behandlede voldgiftssak mellom Norge og Amerikas Forente Stater angående de rekvirisjonerte skibskontrakter. Omkostningene ved voldgiftsretten og ved selve behandlingen av denne sak i Haag i juli—september 1922 beløp sig til doll. 30 000 (doll. 10 000 til hver av de tre medlemmer av voldgiftsretten) og ca. doll. 6 000 utgjørende andre utgifter i

forbindelse med saken. Dertil kom de betydelige utgifter Kristiania-gruppen hadde under sakens mangeårige forberedelse, som f. eks. advokatsalærer og utgifter til sakkyndig assistanse, reiser, trykning av innlegg etc. Da den foreliggende sak ikke er så omfattende, må det formodes at omkostningene ved dens innbringelse for en voldgiftsrett vil bli vesentlig mindre enn for Kristiania-gruppens voldgiftssak i 1922.»

Komiteen gir efter omstendighetene proposisjonen sin tilslutning i det håp som også har fått uttrykk i proposisjonen, at den vennskapelige imøtekommenhet som her utvises fra norsk side må finne tilsvarende forståelse av den amerikanske regjering hvor det gjelder behandling av norske erstatningskrav.

I henhold hertil innstilles til Stortinget å fatte sådan

beslutning:

Stortinget bemyndiger regjeringen til, om den måtte finne det formålstjenlig, å la den tvist som er opstått mellom Norges og Amerikas Forente Staters regjeringer, efter den av den norske Høiesterrett den 27 juni 1925 avsagte dom i saken mellom det amerikanske firma George R. Jones Co. og A/S Romsdalske Veksel- og Landmandsbank, innbringe for en voldgiftsdomstol som får uttale sig om spørsmålet om en billighetserstatning til det nevnte amerikanske firma.

Oslo i utenriks- og konstitusjonskomiteen den 13 juni 1935.

C. J. Hambro, Joh. Ludw. Mowinkel,
formann. ordfører.

T. Anderssen-Rysst,
sekretær.